भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८

राष्ट्रिय भूमि आयोग गठन आदेश २०७८ को दफा २७क. को उपदफा (१) को खण्ड (क) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउन राष्ट्रिय भूमि आयोगले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यस कार्यविधिको नाम "भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा, यस कार्यविधिमा:-

(क) "अव्यवस्थित बसोबासी" भन्नाले ऐनको दफा ५२ग. को स्पस्टीकरण खण्डमा उल्लेख भएबमोजिम सरकारी, ऐलानी, पर्ती वा सरकारी अभिलेखमा वन जनिएको भए तापनि लामो समयदेखि आबाद कमोत गरी घर टहरा बनाई बसोबास गरेका ऐनको दफा ५२ग. को उपदफा (३) को आधारमा वर्गीकरण गरिएका व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ र सो शब्दले निजप्रति आश्रित परिवारका सदस्यसमेतलाई सम्झनु पर्छ ।

(ख) "आयोग" भन्नाले राष्ट्रिय भूमि आयोग सम्झनु पर्छ।

(ग) "ऐन" भन्नाले भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ सम्झनु पर्छ ।

(घ) "जिल्ला समिति" भन्नाले राष्ट्रिय भूमि आयोग गठन आदेश, २०७८ को दफा ८ बमोजिमको जिल्ला समिति सम्झनु पर्छ।

(ङ) "नियमहरू" भन्नाले भूमि सम्बन्धी नियमहरू, २०२१ सम्झनु पर्छ।

(च) "भूमिहीन सुकुम्बासी" भन्नाले ऐनको दफा ५२ख. को स्पष्टीकरण खण्डमा उल्लेख भएबमोजिम नेपाल राज्यभित्र आफ्नो वा आफ्नो परिवारको स्वामित्वमा जग्गा जमिन नभएको र आफ्नो वा आफ्नो परिवारको आय आर्जन, स्रोत वा प्रयासबाट जग्गाको प्रबन्ध गर्न असमर्थ व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले निजप्रति आश्रित परिवारका सदस्यसमेतलाई सम्झनु पर्छ ।

(छ) "नाप नक्सा" भन्नाले नापीका लागि नियन्त्रण विन्दु स्थापना गर्ने, जग्गाको नापी गरी जग्गाको तथ्यांक संकलन गर्ने, जग्गाको नक्सा तयार गर्ने, क्षेत्रफल यकिन गर्ने र नापी क्षेत्रीय किताब (फिल्डबुक) तयार गर्ने कार्यलाई सम्झनु पर्छ ।

(ज) "मन्त्रालय" भन्नाले भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।

(झ) "लगत संकलन सम्बन्धी कार्यविधि" भन्नाले भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीको लगत संकलन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८ सम्झनु पर्छ ।

(ञ) "स्थानीय तह" भन्नाले महानगरपालिका, उपमहागरपालिका, नगरपालिका वा गाउँपालिका सम्झनु पर्छ।

(ट) "स्थानीय कार्यपालिका" भन्नाले गाउँ कार्यपालिका वा नगर कार्यपालिका भन्ने सम्झनु पर्छ।

३. <u>जिल्ला समितिले प्राप्त गर्नुपर्ने विवरण तथा कागजातहरू</u>: (१) जिल्ला समितिले भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासीलाई र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउन स्थानीय तहसँग देहायबमोजिमका कागजात माग गर्नु पर्नेछः-

(क) स्थानीय तहको कार्यपालिकाको निर्णयबाट प्रमाणीकरण भएका भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीको सिफारिससहितको नामावलीको विवरण,

(ख) भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीलाई उपलब्ध गराउने नियम ४१ ख. बमोजिम क्षेत्रफलको जग्गा अनुसूची–१ बमोजिमको ढाँचामा प्रस्ताव गरिएको विवरण,

(ग) अव्यवस्थित बसोबासीको व्यवस्थापन गरिने नियम ४१ग. बमोजिम क्षेत्रफलको जग्गा अनुसूची–२ बमोजिमको ढाँचामा प्रस्ताव गरी पठाएको विवरण,

(घ) जग्गाको प्रयोजन यकिन गरी स्थानीय तहमा पेस भएका अनुसूची -३ बमोजिमका निवेदन,

(ङ) खण्ड (ख) र (ग) बमोजिम उपलब्ध गराइने जग्गा भन्दा बढी हुन गई बाँकी रहेको जग्गा र सोसँग जोडिएको सरकारी जग्गालाई सम्भव भएसम्म एक-आपसमा मिलान (merge) गरी एउटै सरकारी कित्ता कायम गरी नक्सा र database अद्यावधिक गरी तयार गरिएको अनुसूची –४ बमोजिमको विवरण,

(च) जग्गा आबाद कमोत नगरेका र वितरण गर्न नमिल्ने जग्गामा बसोबास, आबाद कमोत गरेका भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीहरूको विवरण तथा निजहरुलाई उपलब्ध गराउन सकिने जग्गाको विवरण स्थानीय तहबाट (वडा समितिमार्फत भएको सिफारिसको आधारमा) गरिएको सिफारिस ।

(२) जिल्ला समितिले नापी टोलीबाट देहायबमोजिमका कागजात प्राप्त गर्नुपर्नेछः-

(क) नापी टोलीबाट तयार भएका कित्ता नापी नक्सा,

(ख) भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीको लगत संकलन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८ को अनुसूची-९ बमोजिम नापी टोलीबाट तयार भएका कित्ताहरूको विवरण,

(ग) लगत संकलन सम्बन्धी कार्यविधिको अनुसूची -११ अनुसारको प्रतिवेदन, marking गरिएका भू-उपग्रह चित्र/Drone चित्र, टोटल स्टेसन प्रयोग गर्दाको कित्ताको स्केच, साविकको नापी नक्सा वा डिजिटल डाटा,

(३) उपदफा (१) र (२) अनुसारको विवरण बुझिलिनका लागि जिल्ला समितिले कर्मचारी तोक्न सक्नेछ ।

४. **<u>विवरण सार्वजनिक तथा हकदाबीको सूचना:</u>** (१) जिल्ला समितिले दफा ३ बमोजिमको विवरण जाँचबुझ गर्नु पर्नेछ। सोका लागि स्थानीय तहबाट प्रमाणीकरण भई आएका भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीको नामावलीसहितको विवरण जिल्ला समितिको सूचनापाटीमा टाँस गरी सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(२) जिल्ला समितिले भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई उपलब्ध गराउन दफा ३ बमोजिम तयार गरिएको विवरणको आधारमा परिवारमूलीको नाम थर, जग्गा रहेको स्थानीय तह, वडा नं., नक्सा नं., कित्ता नं., क्षेत्रफल र चारकिल्लासमेत उल्लेख गरी दाबी विरोध तथा उजुर गर्नका लागि **अनुसूची -५** को ढाँचामा ७ (सात) दिनको म्याद दिई स्थानीय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ । सो सूचना जिल्ला समितिको सूचनापाटीमा समेत टाँस गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) अनुसार सार्वजनिक भएको विवरणका सम्बन्धमा कुनै उजुर भए ७ (सात) दिनभित्र जिल्ला समितिमा लिखित उजुरी दिनुपर्नेछ ।

(४) जिल्ला समितिले स्थानीय तहबाट प्रमाणीकरण भएका भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्वासीको परिवारको नाउँमा नेपाल राज्यभर कतै जग्गा दर्ता भए नभएको सम्बन्धमा यकिन गर्न सम्बन्धित भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय/मालपोत कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ र कार्यालयले ७ (सात) दिनभित्र निज र परिवारको नाउँमा जग्गा भए नभएको विवरण पठाउनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (३) अनुसार उजुरी परेमा सोको छानबिनका लागि जिल्ला समितिले विज्ञ सदस्यसमेत रहेको छानबिन उपसमिति गठन गर्न सक्नेछ।

(६) उपदफा (३) अनुसार कुनै उजुर नपरेकाको हकमा तोकिएको म्याद समाप्त भएपश्चात भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोवासी र निजलाई उपलब्ध गराउने जग्गाको विवरण तयार गरी जिल्ला समितिले स्वीकृत गर्नुपर्नेछ।

(७) उजुर परेकाको हकमा जिल्ला समितिले छानविन गरी प्रमाणको आधारमा जग्गा उपलब्ध गराउन मिल्ने वा नमिल्ने निर्णय गरी भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउन मिल्ने भए सो सम्बन्धी जग्गाको विवरण तयार गरी स्वीकृत गर्नुपर्नेछ ।

(८) उपदफा (६) र (७) बमोजिम भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासी र निजलाई उपलब्ध गराउने जग्गाको विवरण स्वीकृत भएको लिखित जानकारी आयोगलाई गराउनु पर्नेछ।

(९) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको सूचना एकैपटक सार्वजनिक गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(१०) दलित आयोगले दलित भनी सूचिकृत गरेका जातिका, स्थानीय तहको वडाले विवरण सार्वजनिक गरी स्थानीय तहले प्रमाणित गरेका, नापी टोलीबाट भूमिहीन दलितका लागि उपलब्ध गराउने जग्गाको नापनक्सा भई वितरण गर्न तयार भएका र मालपोत कार्यालयबाट अन्यत्र जग्गा नदेखिएको भनी उल्लेख भई आएका भूमिहीन दलितका हकमा जिल्ला समितिलाई थप छानवीन गर्न आवश्यक छैन भन्ने लागेमा

निवेदकलाई अन्यत्र जग्गा छैन भनी स्वघोषणा गराई उपदफा (१) र (२) बमोजिमको सूचना सार्वजनिक नगरी जग्गा दर्ता गर्न सक्नेछ।

(११) उपदफा (१) बमोजिम सूचना सार्वजनिक नगरी जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता तयार भई पूर्जा वितरण भएपछि पनि कुनै उजुर वा दावी विरोध भएमा सो उपर जिल्ला समितिले छानविन गरी निर्णय गर्न सक्नेछ.।

५. **भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउने सम्बन्धमाः** (१) जिल्ला समितिले दफा ४ को उपदफा (६) र (७) बमोजिम स्वीकृत भएको मितिले ७ (सात) दिनभित्र भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीका लागि उपलब्ध गराउने जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जग्गा दर्ताको निर्णयपश्चात जिल्ला समितिले नापी नक्सा अद्यावधिक गरी जग्गा प्राप्त गर्ने भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीहरूको विवरण उल्लेख गरी **अनुसूची—६** को ढाँचामा नापी क्षेत्रीय किताब (फिल्डबुक) तयार गर्नु पर्नेछ । नापी क्षेत्रीय किताब (फिल्डबुक) को कैफियत महलमा जग्गाको प्रयोजनसमेत जनाउनु पर्नेछ ।

(३) जिल्ला समितिले जग्गा दर्ताको निर्णयको जानकारी आयोगमा पठाउनु पर्नेछ।

(४) जिल्ला समितिले जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय भएका भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीलाई जग्गा दर्ताका लागि १५ (पन्ध्र) दिनभित्र उपस्थित हुन **अनुसूची-७** बमोजिमको सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ र जिल्ला समितिले आवश्यकताअनुसार पुनः सूचना प्रकाशन गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम सूचना प्रकाशन भएपश्चात जग्गा दर्ता गर्न आउने भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीलाई उपलब्ध गराउने जग्गाको नापी क्षेत्रीय किताब (फिल्डबुक) मा जग्गाधनीको सहीछाप गराई दर्ता गर्नु पर्नेछ। यसरी जग्गा दर्ता पश्चात लगत संकलन कार्यविधिअनुसार भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीले प्राप्त गरेको निवेदन दर्ता तथा नाप नक्साको निस्साको पीठमा निजलाई उपलब्ध गराइने जग्गा रहेको स्थानीय तहको नाम, वडा नं., सीट नं., कित्ता नं. र क्षेत्रफल खुलाई जिल्ला समितिले तोकेको कर्मचारीले प्रमाणित गरी जग्गाधनीलाई फिर्ता दिनुपर्नेछ।

(६) दफा १० बमोजिम तयार भएका जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता र जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पुर्जा तयार गर्नेले हस्ताक्षर गरी रुजु गर्नका लागि तोकिएको कर्मचारीसमक्ष पेस गर्नुपर्नेछ। रुजु भएपश्चात जिल्ला समितिको निर्णयबमोजिम जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता तथा जग्गाधनी दर्ता प्रमाण-पुर्जा जिल्ला समितिका अध्यक्ष र सदस्य-सचिवले प्रमाणित गरी लागू गर्न सम्बन्धित भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय/मालपोत कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ।

(७) भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय/मालपोत कार्यालयमा प्राप्त श्रेस्ता अद्यावधिक गरिएको व्यहोरा जनाई मालपोत अधिकृतले दस्तखत गरी लागू गर्नु पर्नेछ ।

६. **अव्यवस्थित बसोबासीलाई उपलब्ध गराउने जग्गाको दस्तुरः** जिल्ला समितिले अव्यवस्थित बसोबासीलाई उपलब्ध गराउन प्रस्ताव गरिएको जग्गाको दस्तुर निर्धारण भूमि सम्बन्धी नियमहरू, २०२१ को नियम ४१च. बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

७. <u>अव्यवस्थित बसोबासीको वर्गीकरणः</u> (१) दफा ४ को उपदफा (६) र (७) बमोजिमको स्वीकृत विवरण र दफा ६ बमोजिम दस्तुर निर्धारण भएपश्चात भूमि सम्बन्धी नियमहरू, २०२१ को नियम ४१ङ. को उपनियम (१) बमोजिम अव्यवस्थित बसोबासीको वर्गीकरण र नियम ४१च. बमोजिम निर्धारण गरिएको दस्तुरसम्बन्धी विवरण जिल्ला समितिले निर्णय गरी अनुसूची- १० बमोजिमको ढाँचामा सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) अनुसारको विवरण जिल्ला समितिले १५ (पन्ध्र) दिनको म्याद दिई स्थानीय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशन गरी आफ्नो सूचनापाटीमा समेत टाँस गर्नुपर्नेछ । सो सूचना जिल्ला समितिले सम्बन्धित स्थानीय तहमा जानकारीका लागि पठाउनु पर्नेछ । स्थानीय तहले सूचना प्राप्त हुनासाथ सरोकारवालाहरूको जानकारीका लागि आफ्नो सूचनापाटीमा टाँस गरी जिल्ला समितिलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ । साथै सो सूचनाको संक्षिप्त व्यहोरा स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूबाट पनि सार्वजनिक गर्न सकिनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम सार्वजनिक भएको विवरणमा कुनै त्रुटि भएमा वा सो विवरणमा चित्त नबुझेमा अव्यवस्थित बसोबासीले विवरण सार्वजनिक भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिनभित्र सम्बन्धित स्थानीय तहमार्फत जिल्ला समितिसमक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम कुनै अव्यवस्थित बसोबासीले निवेदन दिएमा जिल्ला समितिले सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिससमेतका आधारमा सोको जाँचबुझ गरी त्यस्तो निवेदन २१ (एक्काइस) दिनभित्र फछ्र्यौट गर्नुपर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको निवेदनउपर जाँचबुझ गर्दा अव्यवस्थित बसोबासीको वर्गीकरणमा कुनै त्रुटि देखिएमा जिल्ला समितिले त्यस्तो वर्गीकरणमा रहेको त्रुटि सच्याउनु पर्नेछ ।

८. <u>जग्गा दर्ताको निर्णयः</u> (१) दफा ७ को उपदफा (२) बमोजिम प्रकाशित सूचनामा निवेदन नपरेको हकमा म्याद समाप्त भएपछि र निवेदन परेको हकमा दफा ७ को उपदफा (४) र (५) बमोजिमको कार्य सम्पन्न गरी जिल्ला समितिले जग्गा दर्ताको निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

(२) जग्गा दर्ता भएको निर्णयको जानकारी जिल्ला समितिले आयोगलाई पठाउनु पर्नेछ।

९. <u>जग्गा दर्ता गर्न आउने सूचनाः</u> (१) दफा ८ बमोजिम जग्गा दर्ता गर्ने निर्णयपश्चात जिल्ला समितिले जग्गा प्राप्त गर्ने अव्यवस्थित बसोबासीहरूको विवरण उल्लेख गरी जग्गा दर्ता गर्न आउनेसम्बन्धी सूचना **अनुसूची—११ बमोजिम**को ढाँचामा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) अनुसारको विवरण सार्वजनिक भएको जानकारी सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालयहरू/मालपोत कार्यालयहरू, नापी कार्यालयहरू, डिभिजन वन कार्यालयहरू र स्थानीय तहलाई समेत दिनुपर्नेछ। साथै सो सूचनाको संक्षिप्त व्यहोरा स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूबाट समेत सार्वजनिक गर्न सकिनेछ।

(३) जग्गा दर्ता गर्ने निर्णयपश्चात जिल्ला समितिले जग्गा प्राप्त गर्ने अव्यवस्थित बसोबासीहरूको विवरण उल्लेख गरी **अनुसूची—६** को ढाँचामा नापी क्षेत्रीय किताब (फिल्डबुक) तयार गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको सूचना प्रकाशन भएपश्चात जग्गा दर्ता गर्न आउने अव्यवस्थित बसोबासीले दफा ६ र ७ बमोजिम निर्धारण गरिएको दस्तुर असुल गरेको प्रमाण (बैंक भौचर) समेत संलग्न

गराई नापी क्षेत्रीय किताब (फिल्डबुक) मा जग्गाधनीको सहीछाप गराई जग्गा दर्ता गर्नु पर्नेछ। जग्गाधनीको सहिछाप भएपछि निवेदन दर्ता तथा नाप नक्साको निस्साको पीठमा जग्गा रहेको स्थानीय तहको नाम, वडा नं., नक्सा सिट नं., कित्ता नं. र क्षेत्रफल खुलाई जिल्ला समितिले तोकेको कर्मचारीले प्रमाणित गरी जग्गाधनीलाई फिर्ता दिनुपर्नेछ।

१०. <u>जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता तथा प्रमाण-पुर्जाः</u> (१) दफा ५ को उपदफा (५) र दफा ९ को उपदफा (४) बमोजिम दर्ता भइसकेका जग्गाहरूको अनुसूची -८ बमोजिम जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता र अनुसूची-९ बमोजिम जग्गाधनी दर्ता प्रमाण-पुर्जा जिल्ला समितिले तयार गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तयार भएका श्रेस्ता र पुर्जा तयार गर्ने र रुजु गर्नेले हस्ताक्षर गरी प्रमाणित गर्नका लागि जिल्ला समितिका अध्यक्ष र सदस्य-सचिव समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्रमाणित गरिएका जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पुर्जा जिल्ला समितिले सम्बन्धित जग्गाधनीलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(४) कुनै कारणवस तयार भएको डिजिटल प्रणालीबाट दर्ता श्रेस्ता / पुर्जा तयार हुन नसकेमा हस्तलिखित दर्ता श्रेस्ता / पूर्जा तयार गर्न सकिनेछ।

११. <u>नक्सा तथा श्रेस्ताको हस्तान्तरणः</u> जिल्ला समितिबाट तयार गरिएका नक्सा, फिल्डबुक र प्लट रजिस्टर जिल्ला समितिका अध्यक्ष र सदस्य-सचिवले प्रमाणित गरी सम्बन्धित नापी कार्यालयमा र सोसँग सम्बन्धित जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, मिसिल तथा निर्णय पुस्तिका सम्बन्धित भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालय/मालपोत कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ र यसका लागि जिल्ला समितिले निर्णय गर्दा सम्बन्धित मालपोत कार्यालयको कार्यक्षेत्र भित्रका निर्णयहरु गर्दा छुट्टाछुट्टै निर्णय पुस्तिका तयार गर्नु पर्नेछ।

१२. <u>दस्तुर सम्बन्धी व्यवस्थाः</u> (१) जग्गा दर्ता गर्न आउँदा अव्यवस्थित बसोबासीले दफा ६ को उपदफा (४) बमोजिम जिल्ला समितिले निर्धारण गरेको दस्तुर बापतको रकम राजस्व संकेत नम्बर १४२१२ (सरकारी सम्पत्तिको विक्रिबाट प्राप्त रकम) कार्यालय कोड नम्बर ३३६००३५०३ राष्ट्रिय भूमि आयोगको नाममा राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्क लिमिटेडमा रहेको खाता नम्बर १०००१००२०००१०००० वा एभरेष्ट बैङ्क लिमिटेडमा रहेको खाता नम्बर ००१००१०६२००००० मा दाखिला गरी सोको सक्कल भौचर जिल्ला समितिमा पेस गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको दस्तुर आर्थिक रूपले विपन्न भएको कारणले एकमुष्ठ बुझाउन नसक्ने कारण खोली जिल्ला समितिसमक्ष निवेदन दिएमा र सो निवेदनउपर छानबिन गर्दा निवेदनमा उल्लिखित कारण विश्वसनीय देखिएमा जिल्ला समितिले त्यस्तो अव्यवस्थित बसोबासीले तीन वर्षभित्र दस्तुर चुक्ता गर्ने कबोल गराई किस्ता तोक्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको दस्तुर चुक्ता नगरेसम्म जिल्ला समितिले अव्यवस्थित बसोबासीको नाममा तयार भएको जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ताबमोजिमको जग्गा रोक्का राख्न भूमिसुधार तथा मालपोत कार्यालयलाई लेखी पठाउनु पर्नेछ ।

(४) अव्यवस्थित बसोबासीले उपदफा (२) बमोजिमको बुझाउनु पर्ने सम्पूर्ण दस्तुर बुझाएपछि सम्बन्धित मालपोत कार्यालयले निजको नाउँमा रोक्का रहेको जग्गा फुकुवा गरी जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा जारी गर्नेछ ।

१३. <u>साबिकमा नाप नक्सा भइसकेको जग्गा सम्बन्धमाः</u> भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउँदा साबिकमा नापी भएको जग्गा भए विद्यमान फिल्डबुक तथा प्लट रजिष्टरका आधारमा कित्ता कायम गरी जिल्ला समितिबाट जग्गा दर्ता गर्ने निर्णयबमोजिम नापी नक्सा, प्लट रजिष्टर जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता र जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पुर्जा तयार गर्नु पर्नेछ।

१४. <u>श्रेस्ता अद्यावधिक सम्बन्धमाः</u> (१) भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीले जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पुर्जासहित भूमि सुधार तथा मालपोत कार्यालय/मालपोत कार्यालयमा उपस्थित भई आफ्नो जग्गाको विवरण भू सूचना प्रणालीमा अद्यावधिक गर्नुपर्नेछ । त्यसरी अद्यावधिक गर्दा श्रेस्ता पूर्जामा सो जग्गा अद्यावधिक गरेको मितिले १० (दश) वर्षसम्म बिक्री वितरण गर्न नपाउने व्यहोरा जनाउनु पर्नेछ ।

(२) मालपोत कार्यालयमा प्राप्त श्रेस्ता अद्यावधिक गरिएको व्यहोरा जनाई मालपोत अधिकृतले दस्तखत गरी लागू गर्नु पर्नेछ ।

१५. <u>प्रगति प्रतिवेदनः</u> जिल्ला समितिले अनुसूची–१२ को ढाँचामा आयोगमा नियमित रूपमा प्रगति प्रतिवेदन पठाउनुपर्नेछ ।

१६. <u>बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकारः</u> यो कार्यविधि कार्यान्वयनका क्रममा बाधा अड्काउ परेमा आवश्यकताअनुसार आयोगको सिफारिसमा मन्त्रालयले गरी फुकाउन सक्नेछ ।

१७. <u>प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेः</u> यस कार्यविधिमा भएका व्यवस्थाहरू प्रचलित कानूनसँग बाझिन गएमा बाझिएको हदसम्म प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ ।

नेपाल सरकार
भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अनुसूची – १

(दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) सँग सम्बन्धित)

(भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीलाई उपलब्ध गराउने जग्गाको प्रस्तावित विवरण)

मितिः

नेपाल सरकार
भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

स्थानीय तहको नाम :

वडा नं. :

जग्गा रहेको स्थानीय तहको क्षेत्र (सहरी/सहरीबाहेक):

भौगोलिक क्षेत्र (तराई तथा भित्री मधेस/हिमाल तथा पहाड)

क्र. सं.	परिवारमूलीको नाम, थर	नक्सा नं	कित्ता कोड	भोगचलन गरेको क्षेत्रफल	प्रयोजन	उपलब्ध गराउन सकिने जग्गाको अधिकतम क्षेत्रफल (व. मि.)	उपलब्ध गराउने कित्ता (पूरै वा मध्ये)	उपलब्ध गराउने जम्मा क्षेत्रफल (व. मि.)	कित्ता नं.

तयार गर्ने :

रुजु गर्ने :

अनुसूची – २

(दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (ग) सँग सम्बन्धित)

(अव्यवस्थित बसोबासीका लागि उपलब्ध गराउने जग्गाको प्रस्तावित विवरण)

मितिः.................

क्र. सं.	परिवारमूलीको नाम,थर	जग्गा रहेको स्थानीय तह	वडा नं	नक्सा नं	कित्ता कोड	क्षेत्रफल	जग्गा रहेको स्थानीय तहको	प्रयोजन	दिन प्रस्ताव भएको क्षेत्रफल	पुरै वा मध्ये	जग्गाको न्यूनतम मूल्याकन निर्धारण	उपलब्ध गराउने प्रस्तावित जम्मा	कित्ता नं.

स्थानीय तह : ....

						क्षेत्र				भए/नभएको	क्षेत्रफल (ब. मि.)		

भौगोलिक क्षेत्र (तराई तथा भित्री मधेश/ हिमाल तथा पहाड):

तयार गर्ने :

रुजु गर्ने

नेपाल सरकार
भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

नेपाल सरकार
भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अनुसूची- ३
(दर्ता माग गरेको जग्गाको प्रयोजन)
(दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (घ) सँग सम्बन्धित)

मितिः ....

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,
राष्ट्रिय भूमि आयोग
जिल्ला समिति ....
मार्फत
अध्यक्ष/नगर प्रमुखज्यू
.... नगरपालिका/गाउँपालिका
....

विषय : दर्ता माग गरेको जग्गाको प्रयोजन खुलाएको ।

प्रस्तुत विषयमा म र मेरो परिवारले भूमिहीन दलित/भूमिहीन सुकुम्बासी/अव्यवस्थित बसोबासीको रूपमा आबाद कमोत गर्दै आएको जग्गाको दर्ताका लागि साविकमा दिएको निवेदनमा जग्गाको प्रयोजन खुलाउन छुटेकोले देहायबमोजिमको विवरण खुलाई पुनः निवेदन गर्दछु ।

<u>तपसिल</u>

क्र. सं.	गा. पा. /न. पा.	वडा नं	नक्सा/सीट नं.	कित्ता नं	क्षेत्रफल	प्रयोजन	कैफियत

निवेदकको नाम, थरः
हस्ताक्षरः

नेपाल सरकार
भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

<u>अनुसूची ४</u>

(दफा ३ को उपदफा (१) को खण्ड (ङ) सँग सम्बन्धित)

(प्रस्तावित स्वामित्वसम्बन्धी विवरण)

<u>स्थानीय तहको नाम :</u>

क्र.सं.	बसोबास वा आबाद कमोत गर्ने	कित्ता कोड	क्षेत्रफल	वडा नं.	नक्सा नं.	कित्ता नं	क्षेत्रफल	जोडिएको बाटोको प्रकार	नापी भएको मिति	प्रस्तावित स्वामित्व

तयार गर्ने अमिनको नाम, थर : दस्तखतः चेक गर्ने टोली प्रमुख /सर्भेक्षकको नाम, थर : दस्तखतः

प्रमाणित गर्ने वडा अध्यक्षको नाम र दस्तखतः

<u>द्रष्टव्यः</u> जोडिएको बाटोको प्रकार भन्नाले बाटो नभएको वा गोरेटो बाटो वा कच्ची मोटर बाटो वा ग्राबेल मोटर बाटो वा पक्की सडक (६ मिटरसम्म) वा पक्की सडक ६ मि. देखि ८ मि. सम्म) पक्की सडक ८ मि.भन्दा बढी वा राजमार्गमध्ये एक ।

अनुसूची — ५

(दफा ४ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

मितिः ....

हकदाबी गर्नेसम्बन्धी ७ (सात) दिने सार्वजनिक सूचना

प्रस्तुत विषयमा ....न. पा/गा.पा.बाट प्राप्त सिफारिससहितको विवरण र तथ्याङ्कसमेतको आधारमा जिल्ला समिति ....ले देहायबमोजिमका भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई देहायबमोजिमका जग्गा उपलब्ध गराउने तयारी गरेकोले सबैको जानकारीका लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ । यस सम्बन्धमा कसैको कुनै हकदाबी वा दाबी विरोध भए वा भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ५२ख. को उपदफा (४) र भूमि सम्बन्धी नियमहरु, २०२१ को नियम ४१ख. को उपनियम (४) मा उल्लिखित जग्गा भए वा सरकारद्वारा गठित कुनै आयोग, कार्यदल वा समितिबाट उपलब्ध गराइएको जग्गा भए सोको प्रमाणसहित जिल्ला समितिको कार्यालयमा ७ (सात) दिनभित्र लिखित निवेदन गर्नुहुन यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ। सो अवधिभित्र निवेदन पर्न नआएमा यसैबमोजिम जग्गा उपलब्ध गराइने व्यहोरा सम्बन्धित सबैमा जानकारी गराइन्छ ।

सि. नं.	परिवारमूलीको नाम, थर ना.प्र.नं.	स्थानीय तह	वडा नं.	साविक नक्सा नं. /कित्ता नं	हालको नक्सा नं. /कित्ता नं.	क्षेत्रफल (ब. मि.)	प्रयोजन	चारकिल्ला (कित्ता नं.)				कैफियत
								पूर्व	पश्चिम	उत्तर	दक्षिण	

मिति :

सदस्य सचिवः

अनुसूची — ६

(दफा ५ को उपदफा (२) र दफा ९ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

राष्ट्रिय भूमि आयोग

नापी क्षेत्रीय किताब (फिल्डबुक)

प्रदेश : जिल्ला : गाउँपालिका / नगरपालिका :

वडा नं: नक्सा नं:

कित्ता नं	जग्गावालाको			मोहीको			बिरह (घर, बगैचा, पोखरी आदि)	किसिम		क्षेत्रफल	चौहद्दी				नापी भएको मिति	प्रमाण संकेत	दर्ता गर्नेको नाम र दस्तखत	कैफियत
											पू	प	उ	द				
	नाम, थर, वतन, बाबु र बाजेको नाम	व्यहोरा	सही छाप	नाम, थर, वतन, बाबु र बाजेको नाम	व्यवहोरा	सही छाप		कृषि क्षेत्र	व्यवसायिक तथा वसोवास क्षेत्र									

वडा अध्यक्ष को नाम ....हस्ताक्षर ....अमिनको नाम .... हस्ताक्षर............... सर्भेक्षकको नाम .... हस्ताक्षर............

टोली प्रमुखको नाम .... हस्ताक्षर............

अनुसूची -७

(दफा ५ को उपदफा (४) सँग सम्बन्धित)

राष्ट्रिय भूमि आयोग

जिल्ला समिति.................

मितिः

भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीलाई जग्गा दर्ता गर्न आउने बारेको सूचना ।

राष्ट्रिय भूमि आयोग जिल्ला समिति .... को मिति ....को निर्णयअनुसार देहायबमोजिमका भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीलाई जग्गा उपलब्ध गराउने निर्णय भएकोले देहायबमोजिमको कागजातसहित १५ (पन्ध्र) दिनभित्र जग्गा दर्ता गर्नका लागि जिल्ला समितिको कार्यालयमा परिवारमूली र निजको पति वा पत्नी उपस्थित हुन सूचित गरिन्छ ।

तपसिलः

क.सं.	परिवारमूलीको नाम, थर,	ना. प्र. प. नं., जारी मिति र जिल्ला	वितरण गरिने जग्गाको विवरण					कैफियत
			न.पा./गा.पा.	वडा नं.	नक्सा नं.	कित्ता नं.	क्षेत्रफल (वर्गमिटर)	

आवश्यक कागजात

१. परिवारमूली र निजको पति/पत्नीको सक्कल नागरिकता ।

२. निवेदन दर्ता तथा नाप नक्साको निस्सा ।

३, परिवारमूली र निजको पति/पत्नीको २/२ प्रति पासपोर्ट साइजको हालसालै खिचेको फोटो ।

(दफा १० सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय भूमि आयोग

जिल्ला समिति, ...

जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता

जग्गाधनी श्रेस्ता नं. :

हालसालै खिचेको जग्गाधनीको फोटो

औंठा छाप	

औंठा छाप	

जग्गाधनीको नाम, थरः .... जन्म मितिः ....

वतन : प्रदेश ....जिल्ला ....गा.पं./न./पा. ....वडा नं. ....

ना. प्र. नं./जिल्ला /जारी मितिः ....

बाबुको/पतिको नाम, थर...

बाजेको /ससुराको नाम, थरः ....

जग्गाधनीको दस्तखतः

जिल्ला	नगर पालिका/गाउँ पालिका	वडा नं.	नक्सा/सीट नं	कित्ता नं	विरह (घर, आवादी, पोखरी, पर्ति, आदी)	जग्गाधनीको हक हिस्सा	मोहीको नाम, थर वतन र बाबु बाजेको नाम	किसिम		जग्गाको क्षेत्रफल हेक्टर (व. मी.)	प्रमाण संकेत	कैफियत	प्रमाणित गर्नेको दस्तखत र मिति	
								कृषि क्षेत्र	व्यवसायिक तथा बसोवास क्षेत्र				सदस्य सचिव	अध्यक्ष

हालसालै खिचेको जग्गाधनीको फोटो

जग्गाधनीको नाम, थरः ....

वतन : प्रदेश ....जिल्ला ....गा. पा./न./पा. ....

वडा नं. ....

ना. प्र. नं./जिल्ला /जारी मितिः ....

बाबुको/पतिको नाम, थर..

बाजेको /ससुराको नाम, थरः ....

जग्गाधनीको दस्तखतः

आयोगबाट उपलब्ध गराइएको जग्गाको अंशबंडा र अपुतालीको अवस्थामा बाहेक अन्य कुनै प्रक्रियाबाट दश वर्षसम्म कुनै पनि व्यक्तिलाई हक हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन र सो अवधि पश्चात समेत त्यस्तो जग्गा स्वामित्व विहिन हुने गरी कुनै व्यहोराले हक हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन। कृषि प्रयोजनको लागि उपलब्ध गराईएको जग्गाको प्रचलित कानून बमोजिम बाहेक भूउपयोग परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।

रुजु गर्नेको दस्तखतः

प्रिन्ट/तयार मिति :

नेपाल सरकार भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

(दफा १० सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय भूमि आयोग

जिल्ला समिति, ...

जग्गाधनी संकेत नं. :

जग्गाधनी दर्ता प्रमाण-पूर्जा

जग्गाधनी पूर्जा नं. :

हालसालै खिचेको जग्गाधनीको फोटो	औंठा छाप	

जग्गाधनीको नाम, थरः .... जन्म मितिः ....
वतन : प्रदेश ....जिल्ला ....गा. पा./न./पा.
....वडा नं. ....
ना. नं./जिल्ला /जारी मितिः ....
बाबुको/पतिको नाम, थर..
बाजेको /ससुराको नाम, थरः ....

हालसालै खिचेको जग्गाधनीको फोटो	औंठा छाप	

जग्गाधनीको नाम, थरः ....
वतन : प्रदेश ....जिल्ला ....गा. पा./न./पा.
....वडा नं. ....
ना. नं./जिल्ला /जारी मितिः ....
बाबुको/पतिको नाम, थर..
बाजेको /ससुराको नाम, थरः ....

जिल्ला	नगर पालिका/गाउँ पालिका	वडा नं.	नक्सा/सीट नं	कित्ता नं	मोठ नं. पाना नं.	विरह (घर, आवादी, पोखरी, पर्ति, आदी)	जग्गाधनीको हक हिस्सा	मोहीको नाम, थर वतन र बाबु बाजेको नाम	किसिम		जग्गाको क्षेत्रफल हेक्टर (व. मी.)	प्रमाण संकेत	कैफियत	प्रमाणित गर्नेको दस्तखत र मिति	
									कृषि क्षेत्र	ब्यवसायिक तथा बसोवास क्षेत्र				सदस्य सचिव	अध्यक्ष

आयोगबाट उपलब्ध गराइएको जग्गाको अंशबंडा र अपुतालीको अवस्थामा बाहेक अन्य कुनै प्रकियाबाट दश वर्षसम्म कुनै पनि व्यक्तिलाई हक हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन र सो अवधि पश्चात समेत त्यस्तो जग्गा स्वामित्व विहिन हुने गरी कुनै व्यहोराले हक हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन। कृषि प्रयोजनको लागि उपलब्ध गराईएको जग्गाको प्रचलित कानून बमोजिम बाहेक भूउपयोग परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।

तयार/प्रिन्ट गर्नेको दस्तखत :

रुजु गर्नेको दस्तखतः

अनुसूची-१०

(दफा ७ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

राष्ट्रिय भूमि आयोग

जिल्ला समिति..................

अव्यवस्थित बसोवासीको जग्गाको वर्गीकरण र राजश्व सम्बन्धी विवरण

मितिः

क्र. सं.	परिवारमूलीको नाम, थर	स्थानीय तह/वडा	नक्सा नं /कित्ता नं	मापदण्डको आधारको अंकभार	समूह	दस्तूर निर्धारणको अंकभार	उपलब्ध गराइने जग्गाको क्षेत्रफल (ब. मी.)		जग्गाको क्षेत्रफल अनुसारको अंकभार	जग्गाको न्यूनतम मूल्यांकन अनुसारको अंकभार	बाटोको पहुँच अनुसारको अंकभार	जग्गा रहेको स्थान अनुसारको अंकभार	राजश्व दस्तूर	कैफियत
							आवास	कृषि						

तयार/प्रिन्ट गर्ने :

रुजु गर्नेः

सदस्य सचिवः

नेपाल सरकार
भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अनुसूची-११

(दफा ९ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

राष्ट्रिय भूमि आयोग

जिल्ला समिति.................

मितिः

अव्यवस्थित बसोबासीहरूलाई जग्गा दर्ता गर्न आउने सम्बन्धी सूचना

प्रस्तुत विषयमा देहायबमोजिमको अव्यवस्थित बसोबासीहरूको वर्गीकरण भई लाग्ने राजस्वसमेत यकिन भएकोले राष्ट्रिय भूमि आयोग, जिल्ला समिति ....को मिति ....को निर्णयले निजहरूलाई जग्गा उपलब्ध गराइने भएकोले आयोगको सूचना प्राप्त गरेको १५ (पन्ध्र) दिनभित्र तोकिएको राजस्व रकम .... बैंक खातामा बुझाई देहायबमोजिमको कागजात लिई जग्गा दर्ताको लागि जिल्ला समितिको कार्यालयमा परिवारमूली उपस्थित हुन सूचित गरिएको छ ।

तपसिलः

क.सं.	परिवारमूलीको नाम, थर,	ना. प्र. प. नं., जारी मिति र जिल्ला	वितरण गरिने जग्गाको विवरण					राजस्व दस्तूर रु.
			न.पा./गा.पा.	वडा नं.	नक्सा नं.	कित्ता नं.	क्षेत्रफल (वर्गमिटर)	

आवश्यक कागजातः

१. परिवारमूली र निजको पति/पत्नीको सक्कल नागरिकता

२. निवेदन दर्ताको निस्सा

३, परिवारमूली र निजको पति/पत्नीको २/२ प्रति पास पोर्ट साइजको हाल सालै खिचेको फोटो

४. राजश्व बुझाएको २ प्रति बैंक भौचर

अनुसूची -१२
(दफा १० सँग सम्बन्धित)

राष्ट्रिय भूमि आयोग

जिल्ला समिति.................

(मासिक प्रगति प्रतिवेदन)

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय
नेपाल सरकार
सिंहदरबार, काठमाडौं

..... साल ..... महिना

विववरण	गत महिनासम्मको	यस महिनाको	जम्मा	कैफियत
(१) नाप नक्सासम्बन्धी				
(क) नाप नक्सा भएको जम्मा क्षेत्रफल				
(ख) नाप नक्सा भएको जम्मा कित्ता संख्या				
(ग) डाटाबेस निर्माण भएको जम्मा कित्ता संख्या				
(घ) नाप नक्सा भएको भूमिहीन दलित परिवार संख्या				
(ङ) नाप नक्सा भएको भूमिहीन सुकुम्बासी परिवार संख्या				
(च) नाप नक्सा भएको अव्यवस्थित बसोबासी परिवार संख्या				
(२) भूमिहीन दलित तथा भूमिहीन सुकुम्बासीसम्बन्धी				
(क) भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीको प्रमाणीकरण भई विवरण प्राप्त भएका स्थानीय तहको संख्या				
(ख) नाप नक्साको विवरण (नक्सा, फिल्ड बुक, डाटाबेस) प्राप्त भएका स्थानीय तहको संख्या				
(ग) जिल्ला समितिबाट हकदाबीको लागि सूचना प्रकाशन भएका भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकम्बासी संख्या				
(घ) जिल्ला समितिबाट जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय वा सिफारिस भएका				

नेपाल सरकार
भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासी संख्या				
(ङ) जग्गाधनी दर्ता प्रमाण-पुर्जा वितरण भई जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता हस्तान्तरण भएका भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासी संख्या				
(३) अव्यवस्थित बसोबासीसम्बन्धी				
(क) अव्यवस्थित बसोबासीको प्रमाणीकरण भई विवरण प्राप्त भएका स्थानीय तहको संख्या				
(ख) नाप नक्साको विवरण (नक्सा, फिल्डबुक, डाटाबेस) प्राप्त भएका स्थानीय तहको संख्या				
(ग) जिल्ला समितिबाट हकदाबीका लागि सूचना प्रकाशन भएका अव्यवस्थित बसोबासी संख्या				
(घ) जिल्ला समितिबाट जग्गा दर्ता गर्ने निर्णय भएका अव्यवस्थित बसोबासी संख्या				
(ङ) जग्गाधनी दर्ता प्रमाण-पुर्जा वितरण भई श्रेस्ता हस्तान्तरण भएका अव्यवस्थित बसोबासी संख्या				
(४) अव्यवस्थित बसोबासीलाई उपलब्ध गराइएको क्षेत्रफल				
(५) अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गा उपलब्ध गराएबापत असुल भएको राजस्व				